

การจัดการธุรกิจปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลหนองแวง อำเภอสมเด็จ

จังหวัดกาฬสินธุ์

The Bio-organic Fertilizer Business Management of Community Enterprises in Tambon

Nongwang, Amphoe Somdet, Changwat Kalasin.

ธนากร พิกุลทอง (Thanakorn Pikulthong)* เพ็ชรศักดิ์ ภัคดี (Piansak Pakdee)**

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาสภาพทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ตำบลหนองแวง อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการผลิต การจัดการธุรกิจของกลุ่ม ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตและการตลาด คือ 1) ทักษะความรู้การตลาด 2) การวางแผนการผลิต 3) สมาชิกขาดการควบคุมดูแล 4) ขาดการประชาสัมพันธ์ 5) ขาดมาตรฐานการจัดทำระบบฐานข้อมูลและขาดความเข้มแข็งภายในกลุ่ม 6) กำลังการผลิตต่ำไม่สอดคล้องกับต้นทุนและแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค คือ 1) การสร้างเครือข่ายของการผลิตและการตลาดเพื่อแลกเปลี่ยนทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ 2) จัดทำระบบบัญชีฐานข้อมูลให้เป็นมาตรฐานสามารถตรวจสอบและวิเคราะห์งบการเงินได้ 3) ดำเนินการประชาสัมพันธ์สินค้า 4) วางแผนการผลิตล่วงหน้าให้เหมาะสมกับอัตราการลงทุนเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า 5) ควบคุมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน

ABSTRACT

This study aimed to study the general conditions of the community Bio-organic fertilizer production enterprise in Nong Wang subdistrict, Somdej district, Kalasin, to purpose ways in order to solve production problems and business management for their own use. Problems and difficulties in production and marketing were: 1) knowledge of the market, 2) production planning, 3) members lack of control 4) lack of public relations, 5) lack of preparation of the database system and a lack of strong internal Group 6) production rates were low imbalanced with the capital. Solutions of these problems and difficulties were: 1) build a network of production and marketing in order to share skills, knowledge, and experiences in Bio-organic fertilizer. 2) prepare the accounting system database to standardize that could monitor and analyze financial statements 3) release the product advertisement 4) plan the production plan in advance to suit the rate of investment in order to meet customer needs 5) control and develop the product standard quality.

คำสำคัญ: ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ วิสาหกิจชุมชน

Key Words: Bio-organic Fertilizer, Community Enterprises

* มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สาขาวิชาธุรกิจการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

ประเทศไทยจัดเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตอาหารที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก โดยมีการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรอื่นได้แก่ ข้าว น้ำตาล มันสำปะหลัง ยางพารา พืชผัก ผลไม้ และสมุนไพรเป็นอันดับต้นๆของโลก และมีแนวโน้มความต้องการผลผลิตทางการเกษตรของไทยมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี ดังนั้นรัฐบาลจึงมีนโยบายผลักดันให้ประเทศไทยเป็นครัวโลกและเป็นแหล่งผลิตอาหารที่ปลอดภัย โดยสนับสนุนให้เกษตรกรเพิ่มผลผลิตสูงขึ้น และเน้นการผลิตสินค้าที่มีความปลอดภัยปราศจากสารเคมีตกค้าง และมีระบบการผลิตที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองแวง อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงได้รวมกลุ่มกันผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อช่วยลดต้นทุนในการเพาะปลูกพืชชนิดต่างๆ และเพื่อจำหน่ายให้กับเกษตรกรในตำบลและผู้สนใจทั่วไป เพราะสามารถใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพทดแทนปุ๋ยเคมีได้ แม้จะมีธาตุอาหารหลักน้อยกว่าปุ๋ยเคมีและเห็นผลช้ากว่า แต่ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอุดมไปด้วยอินทรีย์วัตถุที่พืชต้องการซึ่งการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้คุณภาพของดินดีขึ้น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพมีราคาที่ถูกกว่าปุ๋ยเคมี จึงทำให้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกในกลุ่มมีต้นทุนในการผลิตที่ลดลงและได้รับเงินปันผลจากกลุ่มเพิ่มขึ้นจากการแบ่งเงินปันผลให้กับสมาชิกในทุกๆปี ปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองแวง ที่ทำการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ได้ประสบปัญหาทางด้านการตลาด เนื่องจากทางกลุ่มไม่มีการทำการตลาดที่ชัดเจนรวมไปถึงปัญหาทางด้านขั้นตอนการผลิตที่ได้คุณภาพ ดังนั้นทางผู้ศึกษาจึงเห็นควรศึกษาปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับการจัดการการผลิตและการตลาดการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ของกลุ่มกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โรงผลิตปุ๋ยตำบลหนองแวง อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขและ

พัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไปในการศึกษาครั้งนี้จะมุ่งเน้นการศึกษาของการจัดการองค์กรกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การจัดการการผลิต ต้นทุนการผลิต และปัญหาในการผลิต การจัดการการตลาด และปัญหาทางการตลาดปุ๋ยอินทรีย์ การจัดการการเงินและศึกษาความพึงพอใจของสมาชิก กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลหนองแวง อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีการศึกษา

การศึกษาเป็นการศึกษาการจัดการธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพตำบลหนองแวง อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาและประเด็นที่จะทำการศึกษาดังนี้

การจัดการด้านองค์กร วิธีการบริหารกลุ่ม โครงสร้างการบริหารงานกลุ่ม การแบ่งงาน ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการองค์กร แนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงธุรกิจภายใต้ขอบเขต การจัดการด้านการผลิต สภาพทั่วไปการจัดการกระบวนการผลิต ปัญหาและอุปสรรคด้านการจัดการผลิต การจัดการด้านการตลาด การจัดการด้านการเงิน แหล่งที่มาของเงินทุน การบริหารเงินภายในกลุ่ม การแบ่งผลประโยชน์ให้กับสมาชิกในกลุ่ม ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการด้านการเงิน สถานที่ทำการวิจัยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพตำบลหนองแวง อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ระยะเวลาการศึกษา 1 มิถุนายน 2553 – 31 มีนาคม 2554

ผลการศึกษาและวิจารณ์

การจัดการด้านการตลาด

การศึกษาด้านการจัดการการตลาด พบว่าปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพของกลุ่มตำบลหนองแวง สามารถซื้อได้ที่ โรงผลิตปุ๋ย และที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง โดยมีคณะกรรมการของกลุ่มคอยควบคุมดูแลการจัดจำหน่ายและประสานงานกับ หน่วยงานของทางราชการที่สั่งซื้อหรือวิธีการตลาด สถานที่การจำหน่ายคือบริเวณ โรงปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพตำบลหนองแวง และ

องค์การบริหารส่วนตำบลภายในตำบลหนองแวง โดยมีประชาชน และคณะกรรมการควบคุมดูแลในการจัดจำหน่ายตามการสั่งซื้อ และหากมีการสั่งซื้อสินค้า จำนวน 50 กระสอบขึ้นไป จะทำการจัดส่งฟรี เฉพาะในเขตพื้นที่ใกล้เคียง รัศมี 30 กิโลเมตร โดยมีการแบ่งสัดส่วนเป็นร้อยละของช่องทางการจัดจำหน่าย หรือวิธีการตลาดได้ 4 ช่องทาง (ภาพที่ 1) คือ 1) จัดจำหน่ายให้เกษตรกรในตำบลหนองแวง จำนวน 55 % 2) จัดจำหน่ายให้แก่เกษตรกรนอกเขตตำบลหนองแวงเป็นจำนวน 15 % 3) จัดจำหน่ายให้กับทางหน่วยงานราชการจำนวน 5 % 4) จัดจำหน่ายให้พ่อค้าทั่วไปจำนวน 25 % จากการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนของผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองแวง พบว่า ทางกลุ่มต้องทำการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ จำนวน 14,236 กิโลกรัมต่อปี จึงจะคุ้มทุนซึ่งทางกลุ่มผลิตแต่ละรอบมีจำนวนมากกว่าจุดคุ้มทุนประจำปี โดยมีจำนวนการผลิตที่ผลิตมากจุดคุ้มทุน อยู่ 6,764 กิโลกรัมต่อปี ดังนั้นจึงทำให้กลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองแวง ดำเนินกิจการของกลุ่มได้โดยไม่ต้องขาดทุน

การจัดการด้านการเงิน

การศึกษาด้านการจัดการการเงิน ที่ทำการศึกษประกอบด้วย แหล่งที่มาของเงินทุน การจัดสรรเงินทุน ต้นทุนคงที่ ต้นทุนผันแปร และผลตอบแทนในการผลิต ในช่วงเดือน มกราคม – ธันวาคม 2552 ซึ่งมีผลการศึกษากลุ่มได้มีการจัดทำบัญชีการจำหน่ายสินค้า และบัญชีผู้ถือหุ้น ส่วนเงินหมุนเวียนภายในกลุ่มเกิดจากการระดมเงินหุ้นในกลุ่มจำนวน 80,000บาท และเงินทุนหมุนเวียนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 20,000 บาท รวมทั้งหมดมี 100,000 บาท และกลุ่มได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลในโครงการพัฒนาศักยภาพของชุมชน จำนวน 100,000 บาท ซึ่งจำนวนเงินที่ได้รับมานั้น ทางกลุ่มได้นำมาจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการสร้างโรงเรือน 2 โรงเรือน เป็นจำนวนเงิน

55,000 บาท และนำเงินที่เหลือจากการสร้างโรงเรือน 45,000 บาท จึงนำเงินในส่วนที่เหลือมาเป็นเงินสำรองไว้ซ่อมแซมโรงเรือนปุ๋ย ดังกล่าวมาจัดสรรให้เป็นเงินทุนของกลุ่มและมีการขายหุ้นในกลุ่มในราคาหุ้นละ 100 บาท เพื่อนำมาเป็นเงินทุนหมุนเวียนโดยจะมีประธานกลุ่มเป็นผู้ดำเนินการปันผลหุ้นจะทำการปันผลในวันที่ 31 มกราคม ของทุกปี การก่อกู้และการกู้ยืมเงินจากกลุ่ม 1) จำนวนวงเงินจะไม่จำกัดแต่จะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของคณะกรรมการกลุ่ม 2) ต้องจ่ายดอกเบี้ยร้อยละ 2 ต่อปี 3) ต้องชำระเงินคืนและดอกเบี้ยให้ครบตามระยะเวลาในการขดใช้เงินคืนของกลุ่มคือ 1 ปี ถ้าเกินระยะเวลาที่กำหนด คณะกรรมการจะมีบทลงโทษตามดุลยพินิจของคณะกรรมการ

ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจของกลุ่มเกษตรกร ที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองแวง อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย ด้านสถานที่ทำการผลิต บุคลากรที่ดำเนินงาน สถานที่จำหน่าย ราคาที่จัดจำหน่าย และรูปแบบของผลิตภัณฑ์มีผลคือ 1) ด้านสถานที่ทำการผลิต มีค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 3.56 มีความเหมาะสมดี 2) ความพึงพอใจด้านสถานที่จัดจำหน่าย พบว่าความพึงพอใจด้านสถานที่จัดจำหน่ายค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 2.63 มีความเหมาะสมสำหรับสถานที่จัดจำหน่าย 3) ความพึงพอใจด้านบุคลากรที่ดำเนินกิจการ พบว่า ค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 2.80 มีความเหมาะสม 4) ความพึงพอใจด้านราคาจำหน่าย พบว่ามีค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 2.60 ซึ่งอยู่ระดับไม่เหมาะสม 5) ความพึงพอใจด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ค่าเฉลี่ยทั้งหมดเท่ากับ 2.60 อยู่ในระดับไม่เหมาะสม

การคัดกรองของกลุ่ม

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ตำบลหนองแวง อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีสมาชิกกลุ่มทั้งหมด 142 ราย มีคณะกรรมการทั้งหมด 10 คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกภายในกลุ่ม มีการแบ่งการบริหารงาน(ภาพที่ 2) ดังนี้ ระเบียบการรับสมาชิก 1) รับสมาชิกปีละ 1 ครั้ง 2) สมาชิกต้องมีความ

ข้อสุดท้ายต่อกลุ่ม 3) สมาชิกใหม่ต้องลงหุ้นคนละ 500 บาท 4) สมาชิกต้องมีภูมิลำเนาอยู่ใน ตำบลหนองแวง 5) สมาชิกต้องใช้ปุ๋ยของกลุ่ม และระเบียบการจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่ม การจัดสรรผลประโยชน์ของกลุ่ม โดยนำผลกำไรสุทธิที่ได้จากการจำหน่ายปุ๋ยในรอบปีมาจัดสรรแบ่งประโยชน์ให้กับสมาชิกกลุ่มและคณะกรรมการกลุ่มโดยการจัดสรรให้สมาชิกแบ่งผลประโยชน์กำไรร่วมกัน ร้อยละ 10 ค่าใช้จ่ายจัดสรรให้คณะกรรมการกลุ่ม ร้อยละ 10 จัดสรรไว้กองทุนหมุนเวียนกลุ่ม ร้อยละ 80 และการพ้นจากการเป็นสมาชิกสมาชิกภายในกลุ่มจะต้องเป็นผู้ที่อาศัยภายในตำบลหนองแวงโดยมีข้อจำกัดในการเป็นสมาชิกครอบครัวละ 1 คนเท่านั้น การลาออก และตาย(กรณีตายจะคืนเงินปันผลและหุ้นให้แก่ญาติ) ช่างครอบครัวไปทำกินในภูมิลำเนาอื่นขาดคุณธรรม ไม่ให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ พ้นจากการเป็นคณะกรรมการบริหารกลุ่มในกรณี ตายลาออก ออกตามวาระที่กำหนด ตามมติสมาชิก เมื่อมีเหตุไม่ไว้วางใจในการบริหารงานกลุ่มและตามเสียงข้างมาก

การผลิตปุ๋ยอินทรีย์

ปุ๋ยอินทรีย์ หมายถึง ปุ๋ยที่ได้หรือทำจากวัสดุอินทรีย์ซึ่งผลิตด้วยกรรมวิธีทำให้ขึ้น สับ บด หมัก ร้อน สกัด หรือด้วยวิธีการอื่นๆ แต่ไม่ใช่ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ตามความในพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518 เป็นปุ๋ยที่ได้จากอินทรีย์วัตถุซึ่งผลิตด้วยกรรมวิธีทำให้ขึ้น สับ บด หมัก ร้อน หรือวิธีการอื่นๆ วิธีการทำได้โดยใช้มูลสัตว์ตากแห้ง จำนวน 1000 กิโลกรัม นำมาผสมกับปุ๋ยยูเรีย 2 กิโลกรัมและปุ๋ยหินฟอสเฟต 25 กิโลกรัมผสมคลุกเคล้าให้เข้ากัน ขณะที่ทำการผสมให้เติมน้ำให้มีความชื้นประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ (หรืออาจผสมน้ำสกัดชีวภาพในอัตรา 1 : 500 ใช้เป็นหัวเชื้อจุลินทรีย์เร่งกระบวนการย่อยสลายอินทรีย์ให้เร็วขึ้น และช่วยลดกลิ่นเหม็นที่เกิดจากกระบวนการหมัก) ปริมาณความชื้นดังกล่าวสามารถวัดได้ โดยการนำมูลสัตว์ที่ผสมกันเรียบร้อยแล้ว

แล้ว นำมากำด้วยมือ ถ้าปล่อยมือออกมูลสัตว์ยังคงรูปได้ แสดงว่าปุ๋ยมีความชื้นพอเหมาะ แต่ถ้ากำแล้วปล่อยก้อนมูลสัตว์ แยกออกเป็นก้อนเล็กๆ แสดงว่าปริมาณน้ำยังไม่พอต้องเพิ่มน้ำอีก หลังจากที่ผสมคลุกเคล้าแล้วให้ลำเลียงมูลสัตว์ที่ผสมเรียบร้อยแล้วให้กองในช่องหมักให้เต็มช่องหมัก จากนั้นจึงนำผ้าพลาสติกหรือผ้าใบมาคลุมเพื่อป้องกันฝนและไม่ให้ความชื้นละลายออกจากกองปุ๋ย จากนั้น 3 วันแรกให้ทำการกลับกองปุ๋ย 1 ครั้ง และถัดจากวันที่ 3 นับไปอีก 7 วัน กลับกองปุ๋ยครั้งที่ 2 และกลับครั้งต่อไปทุก ๆ 7 วัน จนกว่ากองปุ๋ยไม่มีความร้อน มีสีดำและ ร่วนซุย ปุ๋ยหมักที่หมักจนได้ที่แล้ว มักมีความชื้นไม่สูงมากนัก สามารถเก็บเป็นลักษณะของปุ๋ยขึ้น แต่หากต้องการเก็บปุ๋ยไว้ใช้นานๆ ให้นำปุ๋ยหมักที่ได้มาทำการตากแดดและร่อนผ่านตะแกรง บดด้วยเครื่องบดให้มีขนาดเล็ก บรรจุถุงและนำเข้าไปเก็บในโรงเรือนที่ 2 ปุ๋ยหมักที่ได้จะเป็นปุ๋ยอินทรีย์ที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ได้โดยตรงกับพืชผักและผลไม้ แต่สำหรับพืชเศรษฐกิจ เช่น ข้าว ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ซึ่งเป็นพืชที่ต้องการธาตุอาหารมาก จำเป็นต้องเพิ่มธาตุอาหารให้เพียงพอกับความต้องการของพืช ดังนั้นจึงควรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่มีส่วนผสมปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มตามธาตุอาหารพืชที่จำเป็น

การเตรียมน้ำหมักชีวภาพ

น้ำสกัดชีวภาพหรือน้ำหมักชีวภาพหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำเป็นภูมิปัญญาของเกษตรกรที่นำมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตและป้องกันกำจัดศัตรูพืช เนื่องจากประเทศไทยมีวัตถุดิบหลากหลายจำนวนมากจากการเกษตร ทำให้มีวัสดุเหลือทิ้ง เช่น เศษปลา เศษผักผลไม้และอื่นๆ เกษตรกรได้นำวัสดุเหล่านี้มาผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ซึ่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจระดับหนึ่ง แต่ยังไม่มียุทธวิธีการผลิตที่ถูกต้องและมีคุณภาพ สารเร่ง พด.1 หมายถึง เชื้อจุลินทรีย์ที่มีคุณสมบัติในการย่อยสลายวัสดุการเกษตรลักษณะเปียกหรือมีความชื้นสูงเพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำ โดยดำเนินกิจกรรมการหมักในสภาพที่ไม่มี

ออกซิเจนทำให้กระบวนการหมักดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (กรมพัฒนาที่ดิน, 2549)

การเตรียมกองปุ๋ยหมัก

นำวัตถุดิบทุกชนิดไปตีป่นแล้วนำมูลสัตว์ที่เตรียมไว้เกลี่ยออกในชั้นแรก นำกากอ้อยหรือกากมันโรยลงบนชั้นของมูลสัตว์ นำหินฟอสเฟสใส่ดิน ฟอสเฟสหรือโดโลไมท์ลงไป นำรำหว่านกลบในชั้นต่อไป นำปุ๋ยยูเรียหว่านกลบ นำน้ำหมักชีวภาพรดให้ทั่วทั้งกอง จากนั้นนำสารเร่ง พด. 1 ละลายน้ำแล้วรดรอบกองปุ๋ย

การปั้นเม็ดปุ๋ย มีขั้นตอนการอัดเม็ดดังนี้

ใช้อุปกรณ์เครื่องปั้นเม็ด ใช้มอเตอร์หรือเครื่องยนต์แรงม้าสูง ควรปล่อยให้เครื่องเดินฟรี 1-2 นาทีก่อน ก่อนป้อนวัตถุดิบ ลักษณะของส่วนผสมที่ดีเมื่อปั้นเม็ดแล้วจะต้องถูกปั้นออกมาเป็นเม็ดเล็ก ๆ ตามขนาดที่ได้ตั้งระดับน้ำไว้ มีลักษณะเนื้อละเอียด เมื่อนำไปเกลี่ยตากแดดจะมีลักษณะกลมและแข็ง หลังจากที่กองปุ๋ยเย็นตัวแล้วนำมาทำเป็นเม็ด โดยนำปุ๋ยมาผสมกับน้ำให้มีความชื้น 30 เปอร์เซ็นต์ น้ำจะทำหน้าที่เป็นตัวประสานให้วัตถุดิบ ทำให้การปั้นเม็ดเป็นไปอย่างราบรื่น สังเกตจากการก่อตัวของปุ๋ยจะคงสภาพเป็นเม็ด ต่างขนาดกัน นำปุ๋ยที่เตรียมเสร็จแล้วไปใส่ในเครื่องปั้นเม็ด การตากควรตากให้แห้งจนเหลือความชื้นประมาณ 10-12 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเกลี่ยปุ๋ย ปุ๋ยจะแตกเป็นเม็ดเล็ก ๆ ได้เอง ปกติถ้ามีความชื้นประมาณ 15 เปอร์เซ็นต์ เชื้อราจะไม่เจริญเติบโต ไม่มีกลิ่นเหม็น สามารถเก็บไว้ได้นาน (กรมวิชาการเกษตร, 2548) ในการศึกษาเรื่องการจัดการธุรกิจปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลหนองแวง อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นแนวทางที่สำคัญในการที่จะนำไปต่อยอดในการพัฒนา องค์ความรู้ด้านการจัดการธุรกิจ และการนำองค์ความรู้ไปประกอบธุรกิจประเภทต่างๆ ที่จะพัฒนาสู่ความยั่งยืน ในอนาคตต่อไป

บทสรุป

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ทำการสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ผู้นำกลุ่ม 2) สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลหนองแวง อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยทำการสัมภาษณ์จำนวน 30 ราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพโดยทั่วไปของการผลิต การตลาด รวมทั้งศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการจัดการธุรกิจ และเพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ และในการจัดการธุรกิจผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลหนองแวง อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนนี้ได้เริ่มดำเนินการโดยมีสมาชิกในกลุ่มจำนวน 142 ครัวเรือน โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์และสำนักงานเกษตรจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นจำนวนเงิน 100,000 บาท ได้อบรมและส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน โดยมีการประชุมร่วมกันกับคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อหาข้อสรุปในการจัดตั้งโครงการเพื่อพัฒนาศักยภาพและทางกลุ่มได้มีข้อสรุปให้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพขึ้นใช้เองเพื่อลดต้นทุนในการผลิตสินค้าทางการเกษตรของคนในชุมชน และให้สมาชิกในชุมชนสร้างงานสร้างอาชีพสร้างรายได้แก่ตนเองและในกลุ่มได้มีการให้สมาชิกภายในกลุ่มลงหุ้นหุ้นละ 100 บาท มีคณะกรรมการจำนวน 10 คน โดยมาจากการเลือกตั้งจากสมาชิกภายในกลุ่ม มีวาระการทำงาน 1 ปี มีการปันผลหุ้นในวันที่ 31 มกราคมของทุกปี การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพนิยมทำในช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยว คือ ช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายนของทุกปี โดยมีกำลังการผลิตประมาณ 15 – 20 กระสอบต่อวัน ซึ่งมีต้นทุนการผลิตต่อกระสอบเป็นเงิน 230 บาท โดยจำหน่ายสำหรับสมาชิกกระสอบละ 300 บาท และบุคคลทั่วไปกระสอบละ 330 บาท กำลังการผลิตในปี พ.ศ. 2552 จำนวน 21,000 กิโลกรัม (420 กระสอบ) ซึ่งทำให้ทางกลุ่มมีกำไรจากการจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพทั้งสิ้น 51,720 บาท ทางด้านการตลาดพบว่าได้มีการจัดทำตราสัญลักษณ์ของกลุ่มขึ้นเพื่อให้ง่ายต่อการจดจำสินค้า โดย

ใช้ตรา “ ไคโนเสาร์หนองแวง ” มีการวางจำหน่ายในชุมชนของตนเองและชุมชนรอบข้างที่ต้องการ มีการใช้แรงงานในการผลิต 3 - 4 คน ค่าแรงงานจะคิดให้คืนกระสอบละ 50 บาท แล้วนำไปเฉลี่ยกันตามจำนวนวันที่มาทำงานและพบว่ามีต้นทุนในการผลิตต่อ 1 กิโลกรัม ที่ 3.80 บาท และมีราคาจำหน่ายปุ๋ยป่นเม็ดที่ 6 บาทต่อกิโลกรัม ดังนั้นทางกลุ่มมีกำไรจากการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพที่ 2.20 บาทต่อกิโลกรัม และจากการคำนวณจุดคุ้มทุนในการผลิตพบว่าทางกลุ่มต้องทำการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพให้มากกว่า 14,236 กิโลกรัมต่อปีจึงจะเกินจุดคุ้มทุนการผลิตในรอบปี 2552 ด้าน ต้นทุน การผลิต ประกอบด้วย ต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสดจำนวน 19,930.44 บาท และมีต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสดจำนวน 79,950 บาท การจัดจำหน่ายได้ดำเนินการจำหน่ายภายในตำบลหนองแวงและหมู่บ้านใกล้เคียง นอกจากนี้หากมีการสั่งซื้อเกินกว่า 50 กระสอบ จะดำเนินการจัดส่งให้ฟรี เฉพาะในเขตพื้นที่ใกล้เคียงรัศมีไม่เกิน 30 กิโลเมตร ภายในอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตและการตลาด คือ การขาดทักษะและความรู้ทางด้าน การตลาด ขาดการวางแผนการผลิต การควบคุม วัตถุประสงค์ให้เหมาะสมกับการลงทุน สมาชิกในกลุ่มขาดการควบคุมดูแลอย่างจริงจัง ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐในเรื่องการประชาสัมพันธ์ ขาดมาตรฐานการจัดทำระบบฐานข้อมูลและขาดความเข้มแข็งภายในกลุ่ม

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาระดับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากท่านรองศาสตราจารย์เพชรศักดิ์ ภักดี อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลและช่วยเหลือ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง และช่วยเสนอแนะเพิ่มเติมสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการทำการศึกษาอิสระ

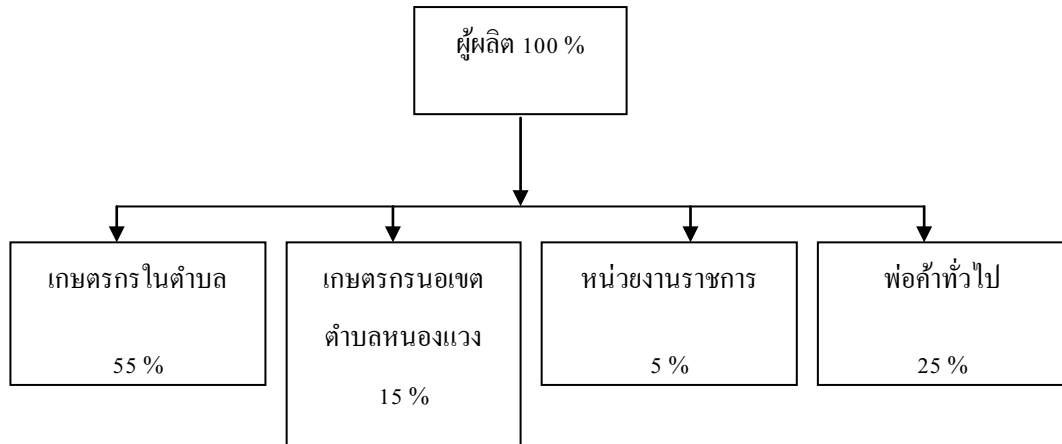
อย่างละเอียดทุกขั้นตอน และยังได้รับความกรุณาอย่างสูงจากท่านคณาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาเอาใจใส่ช่วยเหลือ และตรวจสอบรวมทั้งขอขอบคุณพี่เนตร เจ้าหน้าที่ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตรที่ให้ความอนุเคราะห์ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้รายงานการศึกษาระดับนี้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณท่านรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง ท่าน จรูญ หล้าธรรม ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพตำบลหนองแวง อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ พร้อมให้คำปรึกษาต่าง ๆ ในการดำเนินงานของกลุ่ม ขอขอบคุณสมาชิกกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพตำบลหนองแวงทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ ให้การสัมภาษณ์และข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำรายงานการศึกษาระดับนี้

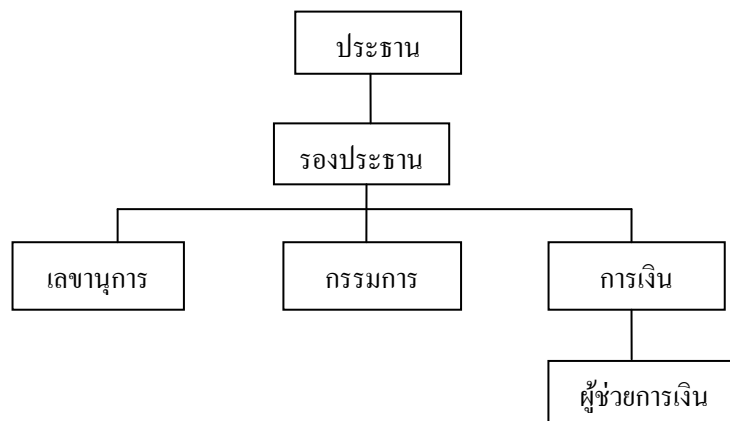
สุดท้ายข้าพเจ้าขอขอบพระคุณคุณพ่อไพฑูรย์ และคุณแม่วิราณี พิกุลทอง ซึ่งเป็นแรงใจให้กับลูก เพื่อมีความมานะอดทนในการฝ่าฟันปัญหาอุปสรรคต่างๆ และที่การสนับสนุนเรื่อยมา รวมทั้งพี่ชายที่ให้การอุปการะและช่วยเหลือในการศึกษามาโดยตลอดและเป็นกำลังใจที่ดีตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร. (2548). ปุ๋ยอินทรีย์การผลิตการใช้ มาตรฐาน และ คุณ ภาพ . กรุงเทพฯ : กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
กรมพัฒนาที่ดิน. (2549). แผนงานวิชาการส่งเสริม การเกษตรในข่าวแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544). กรุงเทพฯ : [ม.ป.พ.].

ภาพที่ 1 ช่องทางการจัดจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองแวง ที่มา: จากการสัมภาษณ์ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลหนองแวง

ภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยชีวภาพตำบลหนองแวง